

АВСТРАЛІЯ

1. Політичний та соціально-економічний контекст. Австралійський Союз (Commonwealth of Australia) – держава у Південній півкулі, на материку Австралія, о. Тасманія та прилеглих островах; загальна площа близько 7,7 млн. км². Населення – 20,09 млн. чоловік (2005 р.), є в основному потомками переселенців з Великобританії та Ірландії. Корінних жителів 1,5%. Міське населення – 92%. Офіційна мова – англійська. Більшість віруючих – християни. Австралія є членом Британської Співдружності. За формою адміністративно-територіального устрою – федерація у складі 6 штатів и 2 територій. Голова держави – королева Великобританії, представлена генерал-губернатором. Законодавчий орган – двопалатний парламент (Палата представників і Сенат). За економічними характеристиками Австралія належить до числа високорозвинених країн. ВВП у 2003 р. склав 522,4 млрд. \$. ВВП на душу населення – 26 900 \$ (24 місце серед країн світу). Частка ВВП, що інвестується в освіту – 5,0% (2002 р.).

2. Законодавча основа освітньої системи. Загальним законодавчим принципом функціонування освітніх систем штатів та територій є рівність доступу до всіх ланок освіти. Реалізації цього принципу сприяють такі федеральні законодавчі акти, як “Про заборону расової дискримінації” (1975 р.), “Про заборону дискримінації на підставі статі” (1984), “Про права людини і рівність можливостей” (1986 р.). Федеральні програми розвитку освіти у 90-х рр. XX – на початку XXI ст. викладені в таких документах, як “Хобартівська декларація” (1989 р.) та “Аделаїдська декларація” (1999 р.).

3. Структура та особливості функціонування освітньої системи. Система освіти складається з дошкільної, початкової, середньої (молодша середня та старша середня), професійної та вищої ланок. Більшість шкіл країни – державні, здійснюють навчання за номінальну платню. Приблизно чверть навчальних закладів є приватними, більшість з них пов’язані з різними релігійними організаціями, передусім з католицькою церквою. Держава надає фінансову підтримку приватним релігійним школам, тому платня за навчання в них є поміркованою.

Навчання у початковій школі починається з 6 або з 7 (у деяких штатах) років. Навчання у школі може передувати відвідування дитячого садка або підготовчого класу. У початковій школі вивчаються такі предмети: англійська мова, математика, суспільні та природничі науки, мистецтво (музика, образотворче мистецтво, рукоділля, сценічне мистецтво), фізична культура, особистий розвиток.

Структура середньої освіти (молодша середня школа, молодший коледж) у різних штатах дещо відрізняється, вона може включати 7-10 класи (Новий Південний Уельс, Вікторія, Тасманія) або 8-10 класи (Західна та Південна Австралія, Квінсленд). Навчальний рік поділяється на чверті (кожна тривалістю 12 тижнів), починається у кінці січня та закінчується на початку грудня.

Професійна освіта надається головним чином в рамках державної системи Технічної та подальшої освіти – TAFE (Technical and Further Education), яка являє собою державний сектор національної системи професійної освіти і підготовки та найбільше в країні об’єднання, що спеціалізується на післяшкільній освіті. Програми TAFE, що розробляються у співдружності з бізнесовими та промисловими колами, дають можливість отримати професійну кваліфікацію різних рівнів, що відповідає вимогам ринку праці. Крім державної системи TAFE існують і приватні коледжі професійної освіти.

Вища освіта представлена 37 державними та двома приватними університетами. Свідченням високої якості освіти в університетах *Австралії* є той факт, що за кількістю іноземних студентів країна посідає п'яте місце в світі після США, Німеччини, Великобританії та Франції.

Частка дітей, що отримує освіту у відповідному шкільному віці: дошкільну – 50%; початкову – 100%; повну середню – 88%; всі форми вищої освіти – 77% (2002/03 навч. р.).

4. *Управління освітою.* На федеральному рівні координація розвитку системи середньої освіти здійснюється Міністерською радою з питань освіти, зайнятості та справ молоді. На рівні штатів та територій управління здійснюється департаментами освіти; на місцевому рівні – місцевими освітніми адміністраціями. У ряді штатів (Вікторія, Новий Південний Уельс, Квінсленд) запроваджені програми автономного менеджменту шкіл. Управління вищою освітою здійснюється Міністерством освіти, науки та професійної підготовки.

5. *Реформи освіти.* Стратегічні орієнтири розвитку освіти Австралії у XXI ст. визначені в “Аделаїдській декларації” (1999р.). Вони передбачають: (1) Повноцінний розвиток талантів та здібностей всіх учнів. Освіта повинна, зокрема, розвинути: уміння аналізу та розв’язання проблемних ситуацій, уміння спілкування та організації колективної діяльності; оптимізм та високий рівень упевненості в своїх силах та здатність до досягнення життєвого успіху; почуття моральної та громадянської відповідальності; компетенції, що дають можливість успішного працевлаштування; навички творчого та ефективного використання ІКТ; екологічну свідомість; навички здорового способу життя. (2) Стандартизацію змісту освіти. На етапі обов’язкової освіти школярі повинні набути знання та уміння, що відповідають світовим стандартам якості, у восьми ключових галузях: мистецтва, англійська мова, здоров’я та фізична культура, іноземні мови, математика, природничі науки, соціальні науки та охорона оточуючого середовища, інформаційно-комунікаційні технології. Школа повинна надати можливість участі у програмах професійної спрямованості на старшому етапі середньої освіти.

(3) Забезпечення соціальної справедливості в освіті. У школі не повинно бути дискримінації за статеву, мовною, культурною, етнічною, релігійною, фізичною, соціально-економічною або будь-якою іншою ознакою. Представники корінного населення мають рівні права та можливості отримати освіту. Всі учні повинні з повагою ставитися та розуміти цінність культури корінних народів для австралійського суспільства, сприяти її підтримці та розвитку; розуміти цінність культурного та мовного різноманіття в австралійському суспільстві та у світі в цілому.

Особлива увага приділяється урядом на початку XXI ст. розвитку професійної освіти – створенню системи технічних коледжів, що надають можливість здобути як загальну середню освіту, так і професійну кваліфікацію, необхідну для успішного працевлаштування.

У сфері вищої освіти відбувається запровадження сертифікації університетів, що має на меті подальше зростання рівня їх міжнародної конкурентноздатності.

А.А. Сбруєва

Бібліографія:

Сбруєва А.А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.): Монографія. – Суми: ВАТ “Сумська обласна друкарня”. Видавництво “Козацький вал”, 2004. – 500 с.

National report on the Development of education in Australia. Presented to the 45th session of the International Conference on Education. – Geneva, September 1996. – 92 p.

Development of Education in Australia 2000 – 2004. – Canberra: MCEETYA, 2004. – 130 p.